

Christiansminde udflugtssted

Christiansminde set fra anløbsbroen (tv) og fra den offentlige sti (th).

NATURGRUNDLAG OG LANDSKAB

Området ligger ned til Svendborg Sund med udsigt til Vindebyøre, Thurø og det nordligste Tåsinge. I den vestlige del af området stiger terrænet, således at hotellets hovedbygning, det gamle badehotel, ligger ca. 20 m over havets overflade. På skråningerne omkring hotellet er der etableret bede og græsplæner.

Promenaden mellem hotellet og roklubben bugter sig langs kysten ganske tæt på vandet. På strækningen findes enkelte bådebroer, bl.a. Prindsebroen fra 1829, dog i en nyere udgave. Nord for promenaden stiger det skovklædte terræn stejlt. Skoven og skrånningen giver promenaden en veldefineret profil og skaber et spændende forløb langs vandet.

Øst for hotellet er terrænet fladt. Ned til vandet er der etableret sandstrand og høfder. Længere inde giver det flade terræn plads til boldbaner og andre rekreative anlæg. Stranden og boldbanerne adskilles af et beplantningsbælte.

Promenaden, kaldet "Christiansmindestien", bugter sig langs kysten fra roklubben til hotellet og videre øst ud. Til venstre ses bugten. Th. ses promenaden med Svendborg i horisonten.

Sandstrand og fladt terræn i den østlige del af området.

Boldbanerne på det flade terræn (tv). Terrænforskellene har gjort Christiansminde til et godt sted at placere en stampemølle. Her ses mølledammen og møllens tag, 2011 (th).

KULTURHISTORIE

Historien bag Christiansminde strækker sig helt tilbage til udskiftningen af Svendborg Bys Jorder i 1818. Dette område af "Øxenbjergmarken" bestod da af kildevæld og krat og blev kaldt "Termeriet". Termeriets beliggenhed på en stejl skråning gjorde stedet vanskeligt at dyrke som landbrugsjord. Efter Prins Chr. (den senere Chr. d. 8) og Caroline Amalies besøg i 1829 blev Termeriet omdøbt til Christiansminde.

Omkring 1830 blev det også bestemt, at skoven altid skulle fungere som lystskov for Svendborg bys borgere. Christiansminde blev et yndet rekreativt opholdssted, som man kunne komme til både lands og til vands. I starten af 1870'erne skulle skovejerne efter sigende været blevet opfordret til at indrette et mere tidssvarende beværtningslokale, men da skovejerne ikke havde økonomi til det, endte det med at skoven i 1875 blev foræret til byrådet som en gave.

Op gennem 1800-tallet blev der anlagt forskellige anlæg og bygninger i Christiansminde, blandt andet et skovfogedhus med gæstgiveri og keglebane, Madam Børgesens traktørsted, dansesalonen "Sommerlyst" fra 1852, hvori der startede sommerteater i 1881 (senere flyttet til Rottfælden), skyttehus og skænkestue for Svendborg borgerlige Skyttelaug 1855, en restaurant fra 1877, et badehotel fra 1881 og dampskibsbro fra 1888.

Der har altså ligget en hel del bygninger i området op gennem tiden, der har tilgodeset svendborgensernes rekreative udfoldelsesmuligheder og inviteret til udflugt i det grønne. I nyere tid er området bl.a. blevet udvidet med moderne faciliteter som minigolf, legeplads og beachvolley.

Christiansminde har derfor uden tvivl været ramme for et rigt folkeligt liv op gennem tiden. Følgende beskrivelse stammer fra en ældre turistfører, der findes på Svendborg Byhistoriske Arkiv; "Hver søndag, tirsdag og fredag har Kristiansminde musik af Svendborgs fortræffelige Orkestre. På disse aftener rører der sig et saa broget og fyldigt Folkeliv, at man uvilkaarligt tror sig hensat til et af Hovedstadens fine Sommeretablissemeter. En Strøm af Mennesker bølger frem og tilbage på Pladsen foran Restaurationen, Lysene funkler, og Glassene klirrer fra de talrige Vinløvslysthuse, Byens Folk og deres Fremmede og Badegæsterne blander sig med hverandre, Bekendtskaber stiftes og fejres ved et Glas, der les og sværmes, unge Øjnes hastige Blik kastes, fanges og besvares – og Københavneren glemmer for en Stund, at han ikke er på Klampenborg eller Skodsborg, saa rigt og sprudlende udfolder dette Sommeraftensbillede sig omkring ham.

ARKITEKTUR OG BYGGESKIK

På toppen af skråningen, med udsigt over Svendborgsund, ligger Christiansminde Hotels annexbygning, opført til badehotel i 1881. Hotellets hovedbygning, der var opført i 1877, blev 1976 erstattet af de nuværende bygninger. Hotelannexet, der senere blev til "Plejehjemmet Inge", er det mest markante bygningsværk i området og kan ses på lang afstand. Betragtes bygningen fra vandsiden, står det smukt i landskabet med sin nyklassicistiske og stramt symmetriske facade. Bygningen er opført i røde tegl med hvidpudsede detaljer og markante indramninger. Hvidpudsede kvadre understreger hjørner og facadeopdelinger.

Facaden mod Christiansmindevej er derimod pudset i en lys gul farve og fremstår trist og uharmonisk. Flere vinduer er blændede eller har fået ny opsprosnings, det ene dørhul er flyttet og symmetrien mangler, særligt i facadens midterste parti. Helhedsindtrykket skæmmes desuden af et trist garageanlæg og flere affaldscontainere.

På skråningen neden for annexet ligger 10 lave bygninger, der rummer det nuværende Hotel Christiansminde med værelser, restaurant og lignende. Bygningerne har helvalmede røde tage med lav hældning, murede facader og store vinduespartier. Fra vandet synes tagfladerne næsten at gå i ét som et rødt tæppe under den gamle hotelbygning.

Vest for den gamle hotelbygning ligger yderligere en nyere hotelbygning, der delvist er bygget ind i skråningen. Bygningen er opført i 1994. Øst for den gamle hotelbygning ligger en privat villa fra 1897.

Der er stor forskel på hotelannexets fremtræden afhængigt af, om det ses fra vandet (tv) eller fra Christiansmindevej (th).

Christiansminde Hotel med hotelannexet bagved. Den nyeste tilbygning til hotellet er delvist bygget ind i skråningen (th). Tilbygningen har terrasse og petanquebane på taget.

Udover hotellet ligger der en række mindre bygninger i området. Den ældste er en stampemølle fra 1771. Møllen er ikke længere i drift, og møllebygningen står tom, men anlægget er velbevaret. Bygningens bindingsværksfacader er intakte, og taget er nyt. Der er kommet metalbeklædning på gavlen ved møllehjulet og træbeklædningen på den modsatte gavl er nyt. Møllehjulet blev udskiftet i 2004.

De øvrige bygninger knytter sig alle til områdets rekreative funktioner. Øst for møllen ligger Svendborg Borgerlige Skyttelaugs ottekantede pavillon fra 1855. Skyttelaugene har siden 1829 fejret 3. Pinsedag hvert år med skydning i Christiansminde. Pavillonen har bindingsværksfacader og omkranses af en træveranda med udskæringer. På den østlige side af pavillonen er der senere hen opført en tilbygning.

Vest for møllen ligger yderligere to bindingsværksbygninger. Den ældste, fra 1850, er en meget intakt toiletbygning med fine detaljer såsom udskårne knægte og tagrytter. Den yngste er et ishus fra 1950, der rent arkitektonisk er uinteressant og i dårlig stand. Som en del af miljøet understreger det dog områdets rekreative karakter.

Længst inde mod byen ligger roklubbens blåmalede klubhus fra 1934. Derudover er der opført en ny træbygning i forbindelse med minigolfbanen, ligesom der øst for fodboldbanerne ligger en dårligt vedligeholdt bygning med omklædningsfaciliteter. Yderligere et par småbygninger ligger spredt i området

Christiansminde Stampemølle fra 1771 blev restaureret i 1948 og 1998. I 2003 fik den nyt vandhjul.

Svendborg Borgerlige Skyttelaugs ottekantede pavillon.